

Med tillstånd av Journalisten Terje Fredh, och Bohusläningens fotoavdelning publicerar vi här en artikel med bilder, som var införd i Bohusläningen den 22 aug 1995.

Hembygdsforskaren Sven Rydstrands hus blir i fortsättningen museum, säger Gunnar Andersson och Bertil Carlsson från Stångenäs hembygdsförenings styrelse.

Hans hem blev ett levande museum.

Resterna av ett kastell på en bergsrygg, hållristningar i ett skogsområde, grusvägen har granitsten med vägvstånd inhugget, och vid järnvägen finns en av de få kvarvarande vattenpumparna för ånglok. Platsen är Brodalen där den gamla grusade Lysekilsvägen går förbi ett hus från 1870. Mannen som bodde i huset fram till 1990 var Sven Rydstrand, författare och hembygdsforskare. Nu har hans hus öppnats för allmänheten och blivit ett levande museum.

Sedan en tid tillbaka ägs huset av Stångenäs hembygdsförening. En gång i tiden beboddes det av folkskolläraren Petter Rydstrand och hans maka som kom till Bro som barnmorska i mitten av 1850. De kom från Växjö med häst och vagn till Bohuslän, en resa där rövare anföll skjutsen.

Sonsonen blev Sven Rydstrand som kom att öppna nya blad i Stångenäs härads historia. Han flyttade in i farfaderns hus och när han dog 1990 gick huset till Allmänna arvsfonden. Genom en framställan från hembygdsföreningen kunde huset föras över till föreningen. Tack vare styrelsens arbete har huset iordningställt till ett levande museum.

”Det har varit ett spännande arbete att gå igenom alla de föremål och handlingar som fanns i huset” säger Bertil Carlsson, ordförande i föreningen.

Handskrivna manuskript.

Bland annat fann man, i svarta och gula anteckningsböcker, originalmanuskripten till Sven Rydstrands dussintal böcker. Alla handskrivna med bläckpenna. Däribland fanns ett aldrig tidigare publicerat manus om en folkskollärares vedermödor. Boken refuserades 1944 av mäktiga Norstedts förlag, som ville ha mera romanstil och mindre dokumentär. Då drog Sven till bromsarna och vägrade ändra en enda rad i sitt manus. *”Under hösten räknar vi med att kunna ge ut boken”*, berättar Gunnar Andersson, kassör i föreningen.

Sven, som föddes 1910, arbetade både med lite jordbruk, och stenhuggning. Tidigt fascinerades han av händelser som de gamla berättade. Om häxor och häxprocesser, om torpar- och drängliv, om rättegångar med mycket hårda domslut, om strider och präster.

Var strömlös.

Sven gjorde otaliga bussresor till landsarkivet i Göteborg och han köpte stora mängder mikrofilm för att kunna skriva av gamla protokoll. Problemet var att Svens stuga i Brodalen aldrig haft elström. Hans farfar kom i konflikt med elbolaget och Sven var lika envis som sin far och farfar.

”Därför kunde han endast betrakta mikrofilmerna när det var solljus”, berättar Bertil Carlsson. I handen höll han en förstoringsslupp. På det sättet tolkade han protokoll skrivna på gammalsvenska med inslag av tyska, norska och danska.

Resultatet blev ett dussintal böcker där ”Vargatider på Stångenäset” och ”Med hugg och slag” i dag är lokala klassiker.

Hans forskargärning belönades av olika instanser och 1974 fick han av kungen Vasamedaljen i silver.

Kunnig urmakare.

Det är svårt för en liten författare att leva på sitt skrivande men Sven drygade ut de små arvodena med att laga klockor. Han tog emot sina kunder i arbetsrummet och sedan beställde han reservdelar från ett företag i Tidaholm. När sedan företaget begärde att Sven skulle köpa större partier reservdelar upphörde klocklagningen. *"Vi hittar reservdelar till klockor lite varstans i huset"*, berättar Bertil Carlsson.

Rariteter i bokhyllan.

Rydstrand hade en imponerande boksamling med rariteter som Bohusläns historia av Berg, Pontus Wikners Brev i original, Svénnéus "Vårt fosterland före 1809" och Uddevallaprästen Axel Hallmans skrifter. Att boksamlingen, under små ekonomiska omständigheter kunde växa, berodde på att Sven bytte sina böcker mot andra författares böcker.

Systemen som arbetade hos fina familjer i Göteborg tog med sig veckotidningar från 30- och 40-talet. Allt är idag som i nyskick.

Bertil Carlsson som var brevbärare visste att Rydstrand hade en omfattande korrespondens. Bland annat finns flera brev från Bo Setterlind.

Många kontakter.

Sven Rydstrand var en sluten man och ortens folk minns honom när han knallade till bussen i svart basker och med en tjock läderväska. Han var fåordig men genom sitt historiska kunnande knöt han många kontakter. Länsantikvarien Åke Fredsjö besökte honom tidigt och snabbt blev Sven ombud för länsantikvarieämbetet. Knut Hansson, välkänd

Lysekilshistoriker, var många timmar i Rydstrands hem liksom folklivsforskaren Ebbe Schön. Med start i sommar har allt i huset katalogiserats efter anvisningar från Bohuslän museum.

"Vi i styrelsen har städats och dammat", säger Berti och Gunnar. Ingenting har kastats och huset är ett fint exempel hur man bodde på 1870-talet. *"Säkert bodde folkskolläraren och hans maka barnmorskan bra på den tiden"* säger Bertil. Enligt dåtidens sociala klasskala låg de bara några pinnhål under prästen.

"Vi har inte några speciella öppettider utan vi öppnar när folk hör av sig", förklarar Bertil och Gunnar. Föreningen har dragit in ström och i höst blir det studiecirkel.

En historisk klenod har bärgats av Stångenäs Hembygdsförening.

Text Terje W Fredh

Foto Per Landén.